

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ СУБ'ЄКТИВНОГО ВІДЧУТТЯ БЕЗНАДІЙНОСТІ З ФОРМУВАННЯМ СУЇЦИДАЛЬНИХ ТЕНДЕНЦІЙ В РАНЬОМУ ДОРОСЛОМУ ВІСІ

Піскун В. С.

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
viktoriiashevchuknpnu@gmail.com

Дослідження суїциду як психологічного феномену є таким же важливим, як і дослідження інших аспектів життєдіяльності людини. Однак лише невелика кількість вітчизняних науковців зважується приділити йому увагу. Можемо говорити про переважаючу тенденцію збереження табу на обговорення теми суїциду на науковому та побутовому рівнях, а також про дотримання намагань класифікувати всі його прояви на шкоду ідеї про індивідуальність кожної людини, її життєвих обставин та сприйняття нею цих обставин [1]. Дана тема, будучи недостатньо розкритою у вітчизняній літературі, має перспективу подальших наукових досліджень і описів.

Мета – визначити характер зв'язку між суб'єктивними відчуттями самотності й безнадійності та наявністю суїцидальних тенденцій.

Для перевірки наявності чи відсутності зв'язку суб'єктивного відчуття самотності з наявністю суїцидальних тенденцій порівняємо результати дослідження за методикою суб'єктивного відчуття самотності Д. Рассела й М. Фергюссона та опитувальником «Ризик-С» і методом незакінчених речень О. Кучера [2].

Узагальнені таблиці першого етапу порівняльного дослідження подано нижче (*табл. 1, табл. 2*). Спершу порівняймо результати досліджень за методикою суб'єктивного відчуття самотності Д. Рассела і М. Фергюссона й опитувальником «Ризик-С».

Таблиця 1 – Порівняльний аналіз рівня прояву суб'єктивного відчуття самотності та міри вираженості схильності до реалізації суїцидальних дій (n=50, у %)

Групи	високий рівень відчуття самотності		середній рівень відчуття самотності		низький рівень відчуття самотності	
	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%
виразні ознаки суїцидальної схильності	4	8	2	4	0	0
окремі ознаки суїцидальної схильності	3	6	4	8	2	4

в цілому виразних ознак суїцидальної схильності не виявлено	2	4	10	20	13	26
мінімальний рівень суїцидального ризику	1	2	7	14	2	4
УСЬОГО	10	20	23	46	17	34

Бачимо, що серед досліджуваних, котрі мають виразні ознаки суїцидальної схильності, 8% демонструє високий рівень суб'єктивного відчуття самотності. Ще 4% властивий середній рівень відчуття самотності. Низький рівень відчуття самотності в даній групі досліджуваних не представлений. Рівні відчуття самотності серед досліджуваних з окремими ознаками суїцидальної схильності розподіляються наступним чином: 6% – високий рівень, 8% – середній рівень, 4% – низький рівень. У групі досліджуваних, в котрих не було виявлено виразних ознак суїцидальної схильності, спостерігаються наступні закономірності: 4% – високий рівень відчуття самотності, 20% – середній рівень відчуття самотності, 24% – низький рівень відчуття самотності. Констатуємо також такі показники серед групи досліджуваних, що мають мінімальний рівень суїцидального ризику: в 2% спостерігається високий рівень відчуття самотності, в 14% – середній рівень відчуття самотності, у 4% – низький рівень відчуття самотності.

Тепер порівнюємо результати дослідження за методикою суб'єктивного відчуття самотності Д. Рассела і М. Фергюссона та методом незакінчених речень О. Кучера.

Таблиця 2 – Порівняльний аналіз рівня прояву в досліджуваних суб'єктивного відчуття самотності й ризику суїцидальних намірів (n=50, у %)

Групи	високий рівень відчуття самотності		середній рівень відчуття самотності		низький рівень відчуття самотності	
	n	%	n	%	n	%
високий рівень ризику суїцидальних намірів	4	8	3	6	0	0
середній рівень ризику суїцидальних намірів	4	8	19	38	7	14
низький рівень ризику суїцидальних намірів	2	4	1	2	10	20
УСЬОГО	10	20	23	46	17	34

Бачимо, що серед досліджуваних, яким властивий високий рівень ризику суїцидальних намірів, 8% демонструє високий рівень, 6% – середній рівень і 0% – низький рівень суб'єктивного відчуття самотності. В досліджуваних з середнім рівнем ризику суїцидальних намірів суб'єктивне відчуття самотності проявляється наступним чином: 8% демонструє високий рівень, 38% – середній рівень і 14% – низький рівень. Наступна закономірність прояву суб'єктивного відчуття самотності спостерігається в досліджуваних з низьким рівнем ризику

суїцидальних намірів: 4% – високий рівень, 2% – середній рівень, 20% – низький рівень.

Отже, можемо зробити висновок про те, що показники наявності суїцидальних тенденцій в ранньому дорослому віці здебільшого співвідносяться з проявом суб'єктивного відчуття самотності.

Узагальнені таблиці другого етапу порівняльного дослідження подано нижче (табл. 3, табл. 4). Спершу порівняймо результати досліджень за шкалою безнадійності Бека та опитувальником «Ризик-С».

Таблиця 3 – Порівняльний аналіз ступеня прояву в досліджуваних безнадійності по відношенню до майбутнього та міри вираженості схильності до реалізації суїцидальних дій (n=50, у %)

Групи	важка безнадійність		помірна безнадійність		легка безнадійність		безнадійність не діагностовано	
	n	%	n	%	n	%	n	%
виразні ознаки суїцидальної схильності	3	6	2	4	1	2	0	0
окремні ознаки суїцидальної схильності	2	4	5	10	1	2	1	2
в цілому виразних ознак суїцидальної схильності не виявлено	2	4	3	6	11	22	9	18
мінімальний рівень суїцидального ризику	1	2	2	4	3	6	4	8
УСЬОГО	8	16	12	24	16	32	14	28

Серед досліджуваних, котрим притаманні виразні ознаки суїцидальної схильності, у 6% спостерігається важка безнадійність по відношенню до майбутнього, в 4% – помірна безнадійність, у 2% – легка безнадійність. Досліджувані, в яких не було діагностовано безнадійності, відсутні. У групі досліджуваних, котрі виявляють окремі ознаки суїцидальної схильності, показники безнадійності по відношенню до майбутнього розподіляються наступним чином: 4% – важка, 10% – помірна, 2% – легка, 2% – відсутня безнадійність. Досліджувані, в яких в цілому не було виявлено виразних ознак суїцидальної схильності, здебільшого проявляють легку безнадійність (22%) та її відсутність (18%). Менша кількість досліджуваних має прояви помірної (6%) та важкої (4%) безнадійності. Серед досліджуваних з мінімальним рівнем суїцидального ризику показники безнадійності по відношенню до майбутнього розподіляються наступним чином: 8% – безнадійності не діагностовано, 6% – легка, 4% – помірна, 2% – важка безнадійність.

Тепер порівняємо результати досліджень за шкалою безнадійності Бека та методом незакінчених речень О. Кучера.

Таблиця 4 – Порівняльний аналіз ступеня прояву в досліджуваних безнадійності по відношенню до майбутнього та ризику суїцидальних намірів (n=50, у %)

Групи	важка безнадійність		помірна безнадійність		легка безнадійність		безнадійність не діагностовано	
	n	%	n	%	n	%	n	%
високий рівень ризику суїцидальних намірів	4	8	1	2	0	0	0	0
середній рівень ризику суїцидальних намірів	2	4	7	14	13	26	8	16
низький рівень ризику суїцидальних намірів	2	4	4	8	3	6	6	12
УСЬОГО	8	16	12	24	16	32	14	28

Бачимо, що серед досліджуваних, в яких було діагностовано високий рівень ризику суїцидальних намірів, 8% виявляють важку, а 2% – помірну безнадійність. Досліджувані з середнім рівнем ризику суїцидальних намірів здебільшого мають легку (26%) та помірну (14%) безнадійність, або її відсутність (16%). Представлені також досліджувані з важкою безнадійністю (4%). Показники безнадійності стосовно майбутнього серед досліджуваних з низьким рівнем ризику суїцидальних намірів розподіляються наступним чином: 4% – важка, 8% – помірна, 6% – легка, 12% – відсутня безнадійність. Отже, можемо зробити висновок про те, що показники наявності суїцидальних тенденцій в ранньому дорослому віці здебільшого співвідносяться з проявом безнадійності стосовно майбутнього.

Таким чином, суб'єктивні відчуття самотності й безнадійності в ранньому дорослому віці корелюють з наявністю суїцидальних тенденцій певної міри вираженості. Нами було встановлено, що чим вищими є суб'єктивне відчуття самотності та безнадійності стосовно майбутнього в досліджуваних раннього дорослого віку, тим вищі показники вираженості суїцидальних тенденцій, таких як суїцидальні схильності та наміри.

Список використаних джерел:

1. Заброцький М. Психологу про суїцид / М. Заброцький, Л. Скаковська, Л. Лавренюк // Психолог. – 2007. – Трав. (№ 20). – С. 25–30.
2. Овчинников А. А. Личностные особенности у лиц с суицидальными тенденциями / А. А. Овчинников, А. Н. Султанова // Актуальные вопросы суицидологии : Материалы межрегиональной научно-практической конференции, Иркутск, 26 мая 2017 г. / Под ред. д.м.н. О. П. Ворсиной. – Иркутск: ИНЦХТ, 2017. – С. 119–125.